

Notekūdeņu monitoringu Covid-19 un citu riska faktoru uzraudzībai un kontrolei

Latvijas Pašvaldību savienības (LPS) Tautsaimniecības un Reģionālās
attīstības un sadarbības komitejas apvienotā sēde

Dejus S*, Gudra D., Bartkevics V., Roga A., Ustinova M., Berzins R., Strods M., Rayan
A., Kokina K., Boikmanis G., Berzins A., Juhna T., Fridmanis D.

*Rīgas Tehniskās universitātes Ūdens pētniecības un vides biotehnoloģiju laboratorijas
vadošais pētnieks

23.02.2022

Atskats vēsturē

Notekūdeņi ir
sabiedrības
veselības un darbību
«spogulis»

≈1990

03/2020

Pirmie
notekūdeņu
epidemioloģijā
balstītie
mērījumi

Latvian Biomedical
Research and Study Centre
research and education in biomedicine from genes to human

Rīgas Tehniskā universitāte

06/2020

Zināšanu
apmaiņa ar EK
Kopīgo
pētniecības
centru

SARS-CoV-2 Surveillance employing Sewers
EU Umbrella Study – Status Update

Wastewater has emerged as a reliable indicator of the presence of the SARS-CoV-2 virus in the population, while being itself not a source of infection. The ability to detect RNA fragments of SARS-CoV-2 in wastewater is increasingly and independently being reported from research groups in nearly all EU Member States and beyond. This is a first opportunity to reliably surveil the presence of the virus in the population in a better and more harmonized way without direct testing. Particular note are studies which have wastewater before clinical cases are reported. This approach offers potential to form part of community public health surveillance. A leap forward to a "life with the virus" and readiness in fighting its re-emergence.

The recommendation builds on an EU Umbrella Initiative collecting the knowledge and experience regarding the surveillance of COVID-19 and IR

VPP
Valsts pētījumu
programma

Uzsākts atbalstīts
notekūdeņu monitorings
Valsts Pētījumu
programmas ietvaros

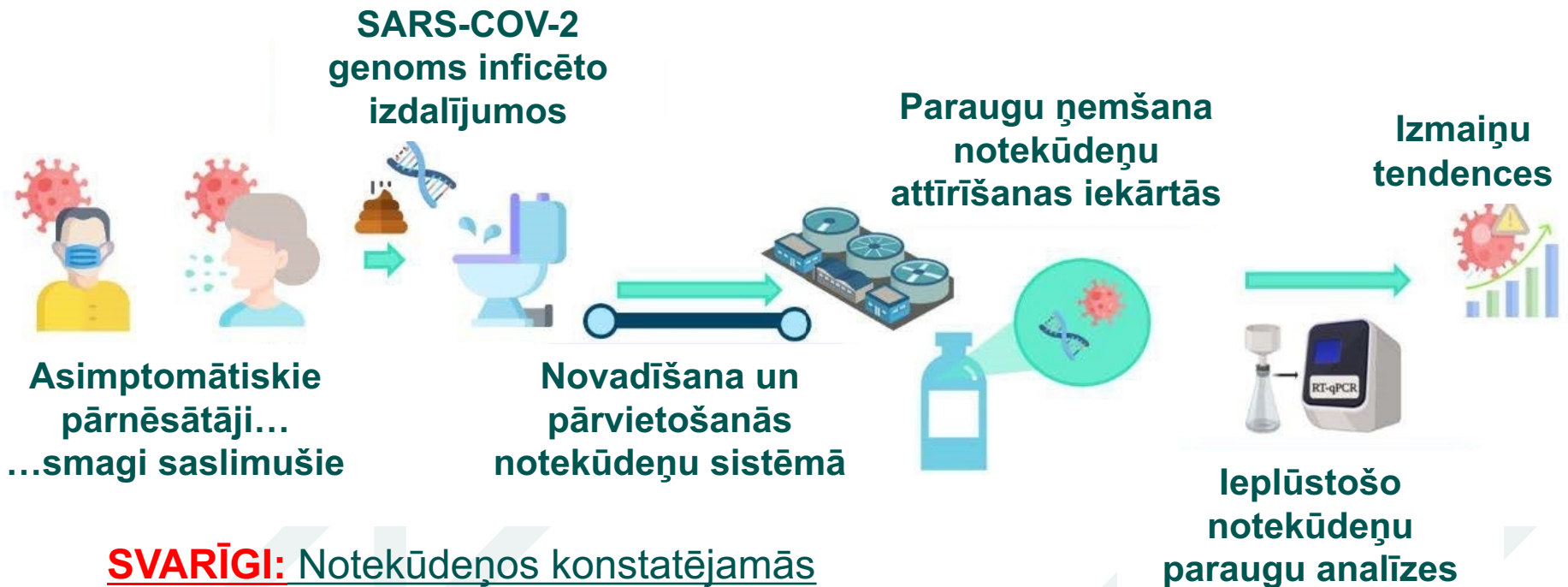
07/2020

03/2021

EK rekomen-
dācijas par
notekūdeņu
monitoringu

Notekūdeņu epidemioloģijas būtība un metodika

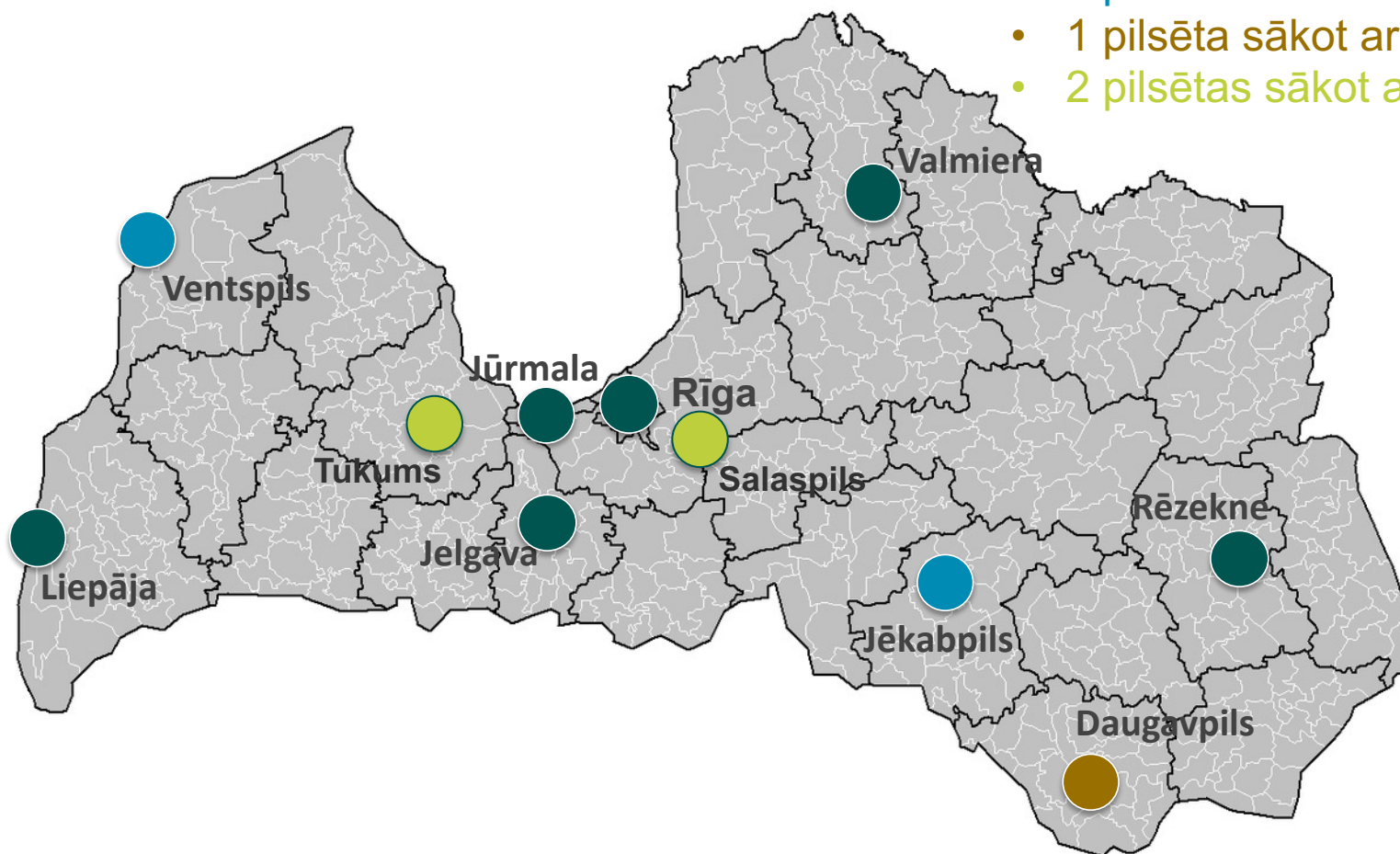

SVARĪGI: Notekūdeņos konstatējamās SARS-COV-2 genoma daļas nevar izraisīt saslimšanu!

Analogi iespējams analizēt/konstatēt citu vīrusu izraisītu slimību izplatību, kopējo sabiedrības veselības stāvokli, medikamentu vai narkotiku lietošanas tendences, u.c.

Monitoringa sistēmas tvērumš

- 6 pilsētas sākot ar 20.jūliju
- 2 pilsētas sākot ar 10.augustu
- 1 pilsēta sākot ar 25.oktobri
- 2 pilsētas sākot ar 30.novembri

ILGLAICĪGI TIKA IZMANTOTA ŪDENSŠAIMNIECĪBU INFRASTRUKTŪRA!

Monitoringa sistēmas process

Datu par notekūdeņu attīrīšanas iekārtu darbību nodošana

Pašvaldības notekūdeņu
attīrīšanas iekārtas

24 stundu paraugu
ņemšanas iekārtas

*Paraugu ņemšanu un sagatavošanu un nogādāšanu
paraugu pieņemšanas punktā veic atbilstoši apmācīti
ūdenssaimniecību speciālisti (apmācības īsteno RTU
speciālisti)*

BIOR paraugu
pieņemšanas punkts

*Paraugu nogādāšana BIOR centrālajā
laboratorijā ar BIOR loģistiskas sistēmu*

BIOR
laboratorija

Veic BMC speciālisti

SARS-CoV-2
RNS
sekvenēšana

SARS-CoV-2
RNS
noteikšana

Veic BIOR speciālisti

Datu
apkopošana
un analīze

Veic RTU speciālisti

Dati par
saslimstību

Publiskojamā
informācija BIOR
mājaslapā

Informācija
speciālistiem
(SPKC, nozarei)

*Veic RTU, BMC un
BIOR speciālisti*

2 reizes nedēļā

BIOR

INSTITUTE OF FOOD SAFETY, ANIMAL HEALTH
AND ENVIRONMENT

Latvian Biomedical
Research and Study Centre
research and education in biomedicine from genes to human

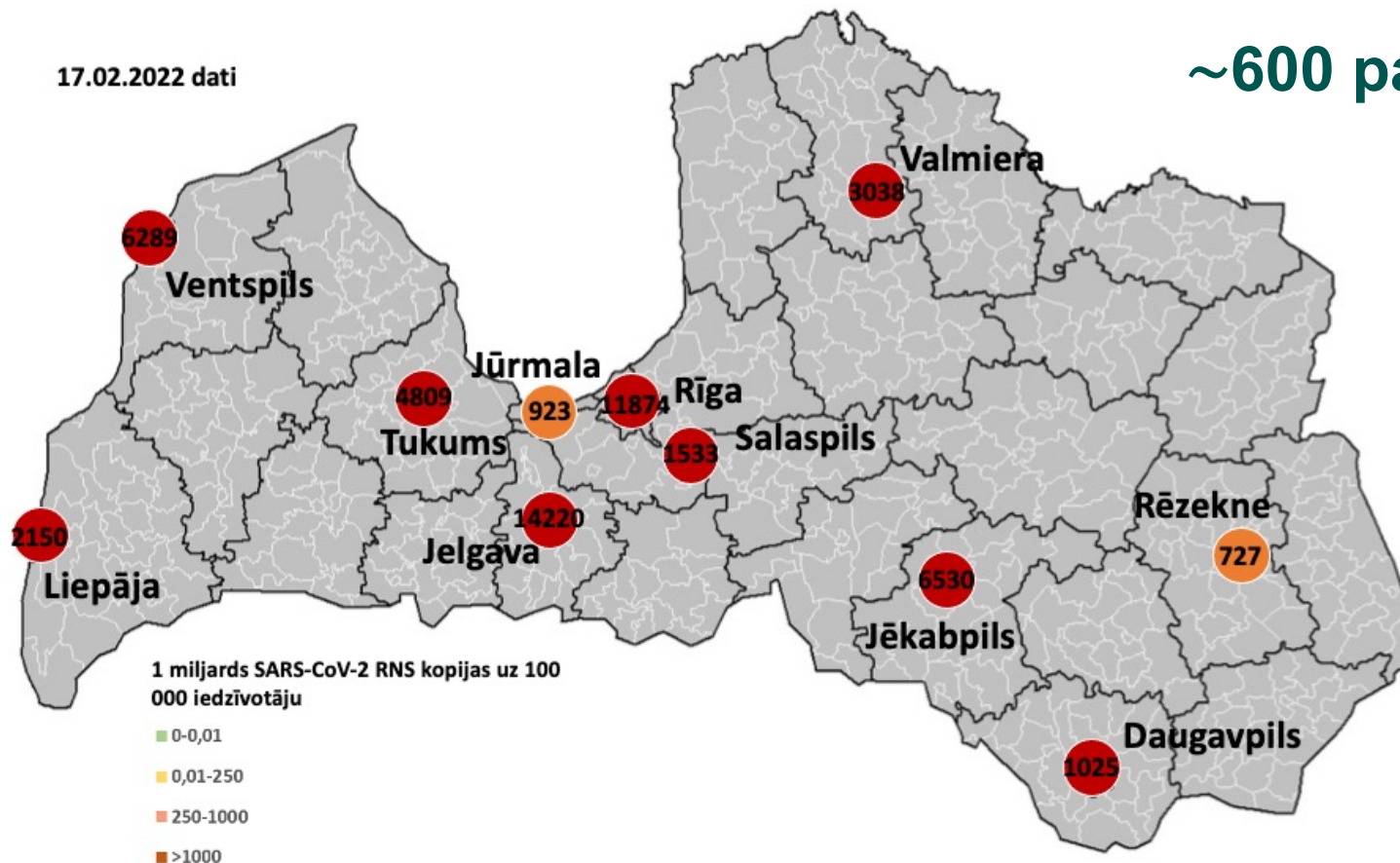
Slimību profilakses un
kontroles centrs

Monitoringa rezultāti

17.02.2022 dati

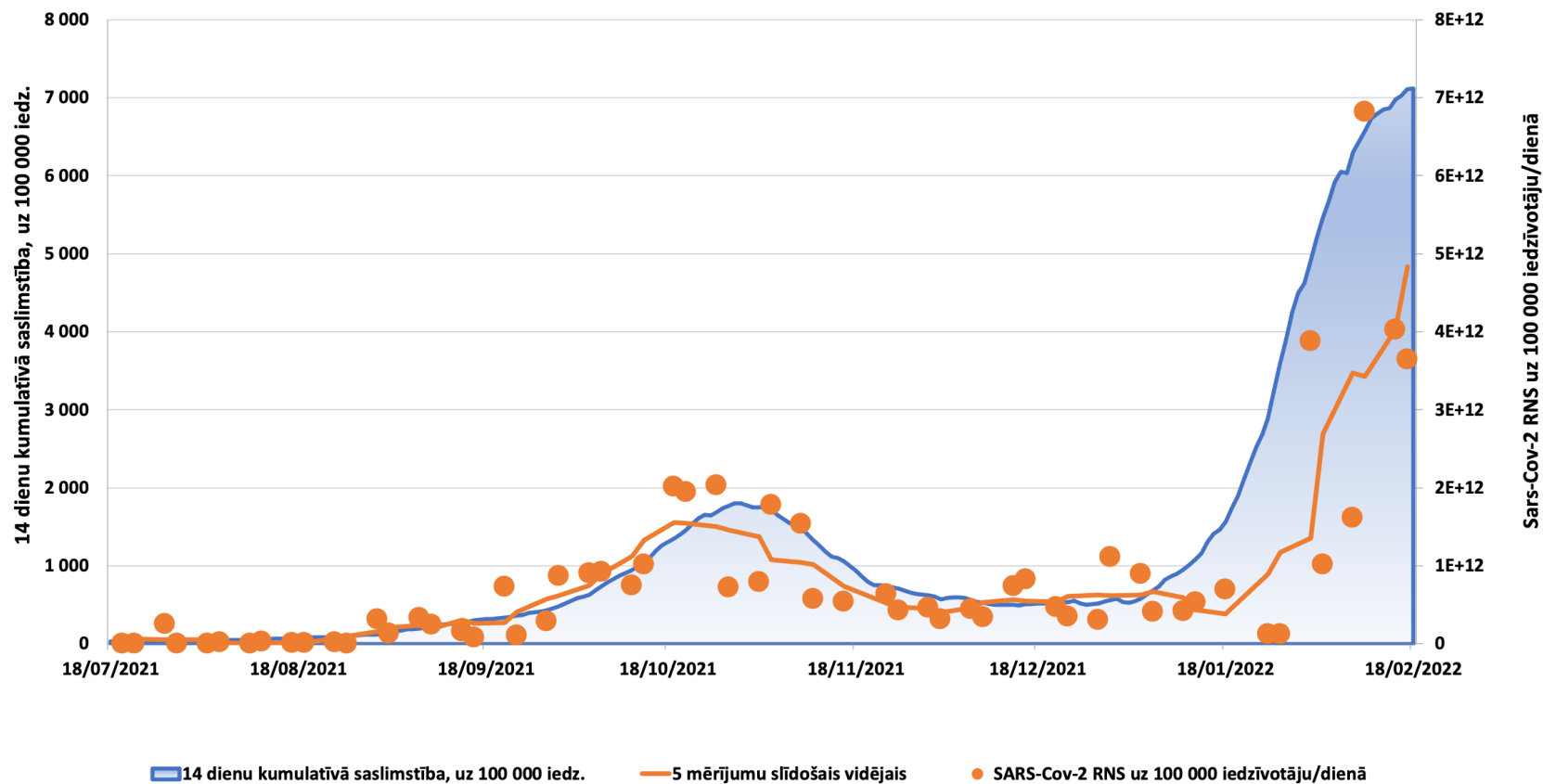
~600 paraugi

<https://bior.lv/lv/par-mums/jaunumi/notekudenu-monitorings-covid-19-izplatibas-noteiksanai>

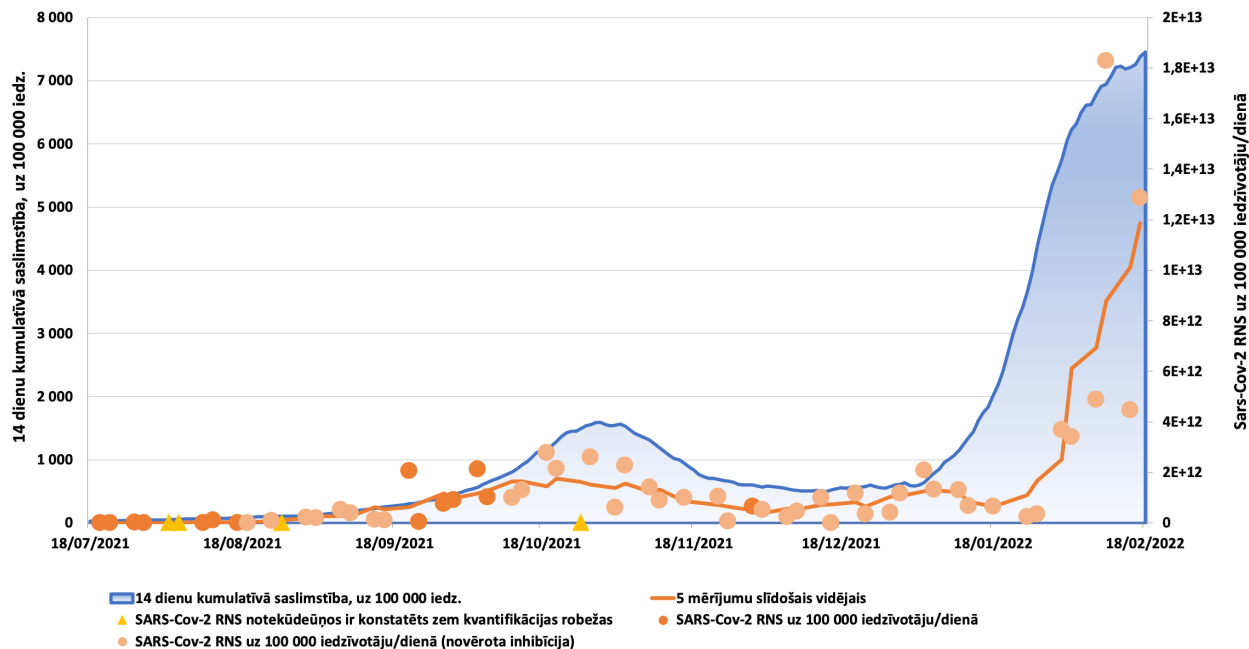
Monitoringa rezultāti

Covid-19 slimības izplatība un SARS-Cov-2 konstatācija notekūdeņos - Latvijā

Monitoringa rezultāti

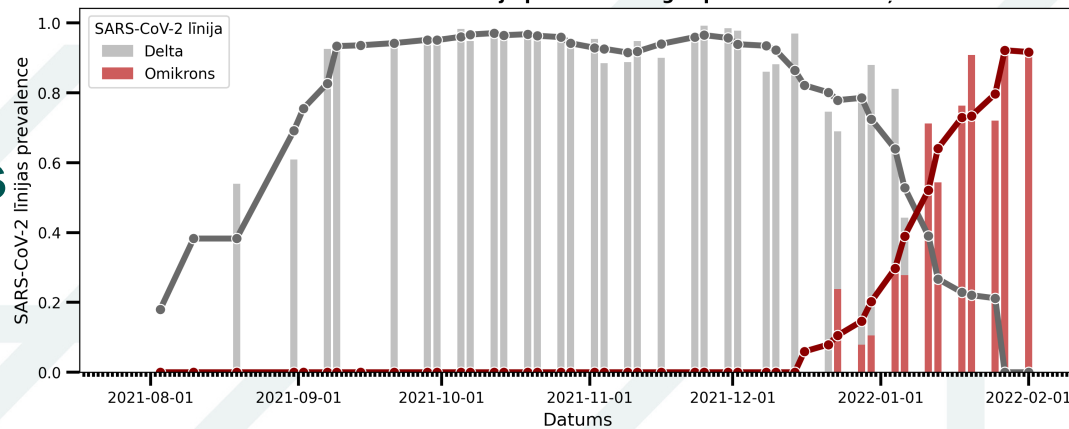
Covid-19 slimības izplatība un SARS-Cov-2 konstatācija notekūdeņos - Rīga

- Izplatības dinamika pašvaldībā

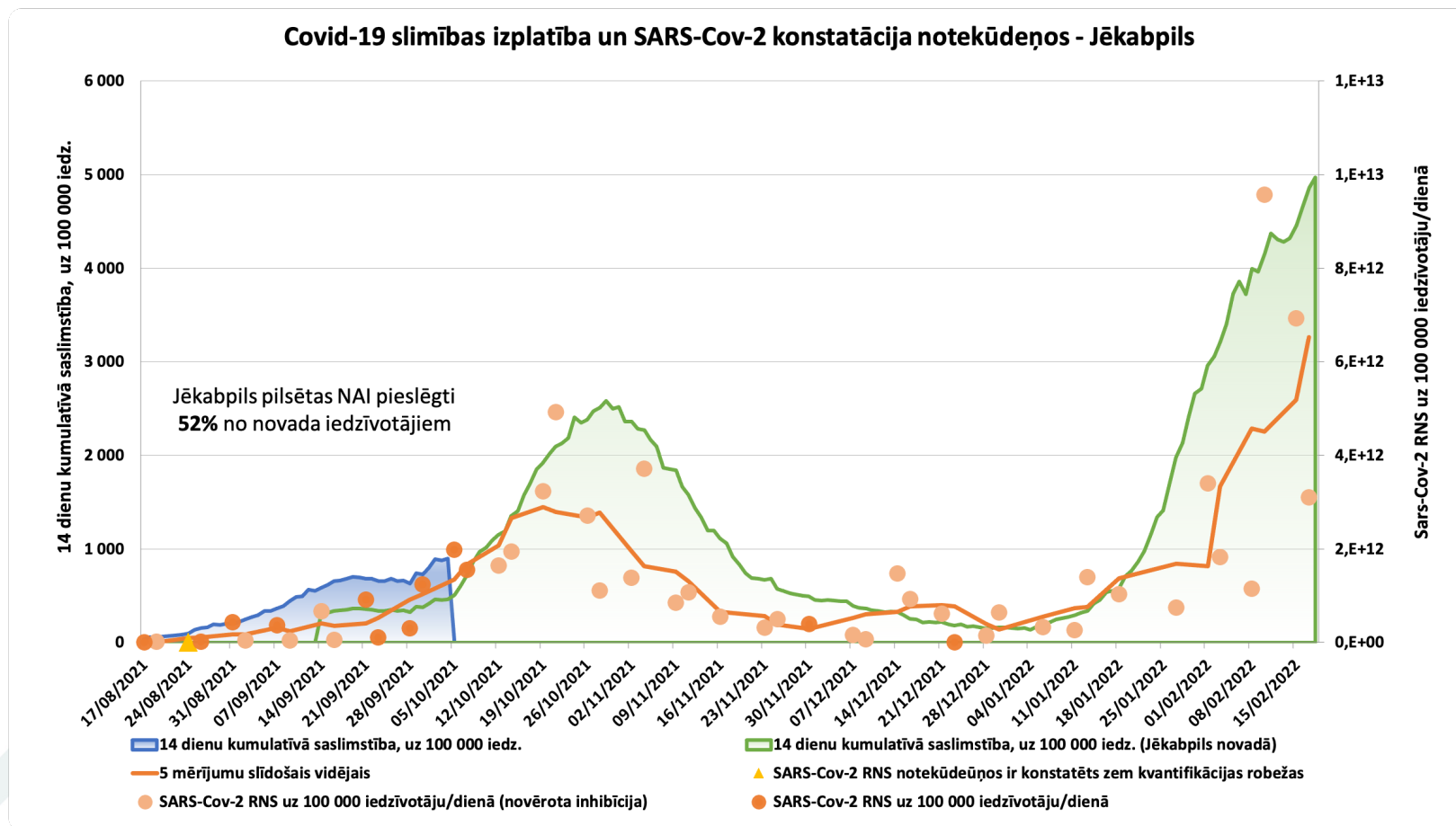
- Vīrusa tipu (apakštipu) izmaiņas pašvaldībās

Detektēto SARS-CoV-2 līniju prevalence Rīgas pilsētas notekūdeņos

Monitoringa rezultāti

- Pilsētas vai ārpus pilsētas robežām?

leguvumi

- iespējams novērot sabiedrības veselības stāvokli un slimību izplatības tendences (prioritāri SARS-CoV-2 izplatība)
- iespējams analizēt notekūdeņos konstatēto SARS-CoV-2 vīrusa mutāciju izmaiņas apdzīvotajās vietās
- iespēja laicīgi konstatēt slimību izplatīšanos (izmantojot izstrādāto sistēmu ilgtermiņā)*
- Uzkrāta unikāla informācija par Latvijas iedzīvotāju paradumiem un veselības stāvokļa izmaiņām (nākotnes pētījumiem)

*mazinoties medicīnas sistēmas monitoringa intensitātei

Paldies!

Latvijas Biomedicīnas
pētījumu un studiju centrs
biomedicīnas pētījumi un izglītība no gēniem līdz cilvēkam

www.wrebl.bf.rtu.lv